

ЕКОНОМІЗАЦІЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ТА КОНСУЛЬСЬКОЇ СЛУЖБИ

Сучасний вектор розвитку міжнародних економічних відносин спрямований на поглиблення взаємозв'язків між внутрішньою та зовнішньою політикою країни. Адже глобальні виклики та загрози для людства часто породжуються локальними конфліктами, амбітними прагненнями до гегемонії певних країн у будь-який спосіб їх досягнення, що можуть становити велику загрозу для інших країн. Такого роду ризики мають бути завчасно виявлені, упереджені та подолані зусиллями відповідних державних і міжнародних суб'єктів. Дипломатична та консульська служба постає одним із них, яка в умовах інтернаціоналізації й глобалізації може бути активно задіяна в цих процесах.

Дипломатія є центральною інституцією у розвитку співтовариств і виступає базовим елементом міжнародного порядку, але яка зазнає постійної еволюції, урізноманітнення моделей застосування та розширення кола її учасників. При визначенні сутності новочасної дипломатії розглядаються такі підходи, як:

- «активний» (діяльність керівників держав, урядів і спеціальних органів щодо реалізації цілей і завдань зовнішньої політики країн, захисту прав та інтересів країн за кордоном);

- «комунікаційний» (застосування особливої стратегії, тактики і поведінки при здійсненні офіційних відносин між урядами незалежних держав; ведення справ між країнами за допомогою мирних засобів і переговорів);

- «презентаційний» (своєрідний вираз, поширений на транснаціональному рівні нормативної логіки, якою керуються та дотримуються в своїх діях країни при формуванні міжнародної ідентичності);

- «іміджевий» (особлива й динамічна сфера міжнародної діяльності, в якій використовуються різні інструменти, методи та механізми для зміцнення авторитету, позитивного іміджу та формування бренду країни у світі);

- «управлінський» (своєрідна форма менеджерування міжнародних відносин; метод їх здійснення та особливі процеси якими вони реалізуються);

- «екологічний» (синхронізація зовнішньої політики та ековідповідальності).

Трансформація політичних, економічних і соціальних явищ у багатьох країнах супроводжується процесом модернізації дипломатичної системи з метою вибудовування якісно нової лінії міжнародних зв'язків, рівня позиціонування національної економіки і використання ресурсів для забезпечення повноцінного статусу країни в геополітичному просторі.

Разом з тим, епохальною для дипломатичної та консульської служби є пріоритет її «економізації» як умови зміцнення конкурентоспроможності певної країни на світовій арені. Високі професійні якості дипломатичних працівників, їх здобутки, фаховість і компетентність залежать не лише від універсалізації функцій, але й здатності бути задіяними у процесах сприяння національним експортерам, інвестиціям і міжнародній економічній інтеграції.

В національному нормативно-правому полі економічна складова представлена в Законі України «Про дипломатичну службу», де передбачено такі завдання: 1) захист національних інтересів України; 2) реалізація зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток економічних зв'язків з іноземними державами та міжнародними організаціями; 3) забезпечення дипломатичними засобами і методами захисту її торговельно-економічних та інших інтересів; 4) вивчення та аналіз економічного становища у світі, зовнішньої та внутрішньої політики іноземних держав, діяльності міжнародних організацій та ін. На нашу думку, економічний напрям дипломатії має бути розширений і враховувати різні прояви глобалізації, інформатизації, екологізації (рис. 1) [1, 2].

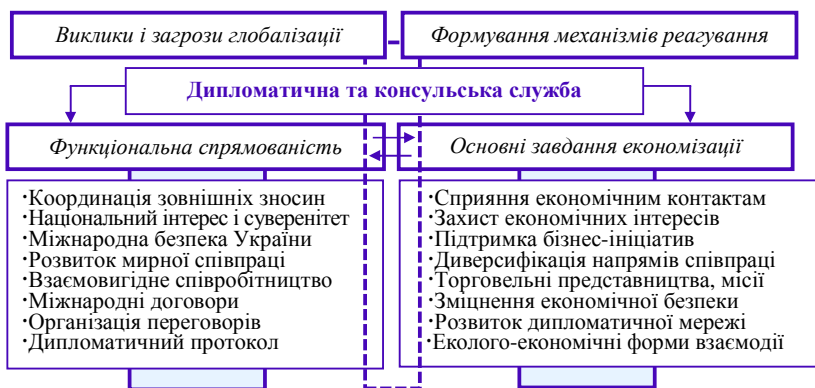

Рис. 1. Економічний аспект в розвитку дипломатії*

*Розроблено автором

Дипломатична та консульська служба України нині активізована у цій сфері діяльності, функціонує економічний директор МЗС України, існує готовність стратегічних партнерів розвивати міжнародний діалог. Наприклад, США стало найбільшим з країн світу донором гуманітарної допомоги Україні. Фінансова допомога вразливим громадам регіону із моменту вторгнення Росії в Україну за 2014-2022 р. нині становить майже 644 млн дол. США. На офіційному сайті посольства США в Україні зазначено, що ця допомога надходить через гуманітарні організації, які надають її за потребами на принципах неупередженості, нейтральності, гуманності та незалежності [3]. Міжнародна консолідація сил за підтримки дипломатії є свідченням нових етапів розвитку цієї сфери діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про дипломатичну службу» № 2449-VIII від 07.06.18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text> (дата звернення: 12.03.2022).

2. Бохан А.В. Екологічна дипломатія в інтерактивній модальності глобалізації: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 375 с.

3. Додаткова гуманітарна допомога народу України / Посольство США в Україні (15.03.22) <https://ua.usembassy.gov/uk/additional-humanitarian-assistance-for-the-people-of-ukraine-uk/> (дата звернення: 15.03.22).

Бочарова Юлія

ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий Ріг

Ищенко Олександр

Інститут економіки промисловості НАН України
м. Київ

АСИМЕТРИЧНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЄС

У 2010-2021 рр. ЄС покращив свої позиції у глобальному інноваційному ландшафті, випередивши за рівнем інноваційного розвитку Китай, Бразилію, Південну Африку, Росію та Індію. Протягом періоду, що аналізується, зведений інноваційний індекс (Summary Innovation Index, далі – SII) ЄС збільшився на 0,049 (з 0,477 у 2010 році до 0,526 у 2021 році).

Незважаючи на суттєве підвищення рівня інноваційності, здобутки у сфері розробки, координації та реалізації спільної інноваційної політики, ЄС продовжує відставати за рівнем інноваційного розвитку від Канади, Австралії, Сполучених Штатів Америки та Японії [1]. Однією із причин такої ситуації є значна асиметричність та диспропорційність інноваційного розвитку країн ЄС, про що свідчить коефіцієнт варіації SII країн ЄС у 2010-2021 рр. роках, що стабільно перевищує 25%. Так, середнє значення коефіцієнту варіації SII країн ЄС протягом періоду, що аналізується, становило 33,21%: у 2010 році – 34,03%, 2015 році – 35,17%, 2020 році – 31,96%, 2021 році – 31,69%.

Компаративний аналіз даних Інноваційного табло ЄС (European Innovation Scoreboard) за 2010-2021 рр. дозволяє стверджувати, що:

- країни ЄС суттєво різняться за своїм інноваційним статусом: до групи країн-інноваційних лідерів ЄС стабільно входять такі країни ЄС, як: Фінляндія, Данія, Швеція; до групи країн-сильних новаторів: Естонія, Франція, Австрія, Нідерланди, Ірландія; до групи країн-помірних новаторів: Мальта, Греція, Іспанія, Чехія, Італія, Португалія; до групи країн-скромних новаторів: Латвія, Болгарія, Румунія;

- протягом періоду, що аналізується, суттєво змінили свій інноваційний статус такі країни як Литва (перемістилася із групи країн-скромних новаторів у групу країн-помірних новаторів); Бельгія (перемістилася із групи країн-сильних новаторів у групу країн-інноваційних лідерів); погіршили – Німеччина, Люксембург (перемістилася із групи-країн інноваційних лідерів у групу країн-